

Recenzia publikácie

BEZPEČNOSTNÁ A OBRANNÁ POLITIKA EURÓPSKEJ ÚNIE

Autori: Vojtech JURČÁK, Radoslav IVANČÍK

Liptovský Mikuláš : Akadémia ozbrojených síl generála Milana Rastislava Štefánika, 2023.
290 s. ISBN 978-80-8040-661-5.

Iveta NOVOTNÁ

Európska únia predstavuje jedinečné hospodárske a politické integračné zoskupenie 27 európskych krajín, založené na spoločných hodnotách a cieľoch, ktoré musí po relatívne dlhom období mieru dnes čeliť novým výzvam a silnejúcim bezpečnostným hrozbám. Európska bezpečnosť sa stala najmä počas prvých dvoch desaťročí tretieho milénia oveľa komplexnejšou, menej predvídateľnou a viac zraniteľnou.

Prehľbujúce sa globalizačné procesy a technologický pokrok postupne stále viac stierajú hranice medzi vnútornou a vonkajšou bezpečnosťou a zvyšujú vzájomnú previazanosť i závislosť do takej miery, že jednotlivé členské štáty Európskej únie už nie sú schopné individuálne čeliť aktuálnemu širokému spektru vojenských a nevojenských hrozieb a sú viac ako kedykoľvek predtým odkázané na vzájomnú spoluprácu. Aj preto riešenie otázok bezpečnosti a obrany v súčasnosti tvorí jednu z ústredných tém európskej agendy a bezpečnostná a obranná politika jednu z najdôležitejších politík Európskej únie.

V úzkom kontexte s vyššie uvedeným je potrebné oceniť, že Akadémia ozbrojených síl generála Milana Rastislava Štefánika v Liptovskom Mikuláši vydala v závere minulého roku vysokoškolskú učebnicu s názvom *Bezpečnostná a obranná politika Európskej únie*. Jej autormi sú **plk. v. v. prof. Vojtech JURČÁK, CSc.** z Akadémie ozbrojených síl generála Milana Rastislava Štefánika v Liptovskom Mikuláši a **plk. gšt. v. z. doc. Ing. Radoslav IVANČÍK, PhD. et PhD., MBA, MSc.**, aktuálne pôsobiaci ako vysokoškolský pedagóg na Akadémii Policajného zboru v Bratislave.

Ide o známu dvojicu renomovaných autorov, ktorá sa v rámci svojej vedeckovýskumnej činnosti a publikačnej tvorby venuje primárne problematike národnej a medzinárodnej bezpečnosti a v predchádzajúcich rokoch publikovala viacero spoločných vedeckých monografií a vysokoškolských učebníc, vydaných v domácich a zahraničných vydavateľstvách, a vedeckých štúdií, článkov a príspevkov uverejnených v domácich i zahraničných vedeckých časopisoch a zborníkoch.

Autori v recenzovanej vysokoškolskej učebnici prinášajú študentom všetkých troch stupňov vysokoškolského štúdia v študijných odboroch zameraných na vonkajšiu i vnútornú bezpečnosť, obranu, medzinárodné vzťahy, bezpečnostný manažment, krízový manažment, politológiu, európske štúdiá a v ďalších príbuzných študijných odboroch, ale aj pedagógom a odborníkom z oblasti bezpečnosti a obrany a ďalším záujemcom z radov odbornej i laickej verejnosti aktuálne informácie a najnovšie poznatky z oblasti európskej bezpečnosti a obrany.

Primárne sa v publikácii zameriavajú na bezpečnostnú a obrannú politiku Európskej únie a jej hlavné aspekty ako na jeden z rozhodujúcich nástrojov, prostredníctvom ktorého môžu členské štáty Únie – Slovenskú republiku nevynímajúc – lepšie, efektívnejšie a účinnejšie čeliť aktuálnym bezpečnostným hrozbám a výzvam.

V úvode publikácie autori približujú študentom a ďalším záujemcom spoločné ciele, hodnoty a priority Európskej únie, priority Európskej komisie a Rady Európskej únie, pričom poukazujú na skutočnosť, že bezpečnosť a obrana sú neoddeliteľnou súčasťou uvádzaných spoločných cieľov, hodnôt a priorít EÚ a jej najdôležitejších inštitúcií.

Prvá kapitola vysokoškolskej učebnice je venovaná východiskám formovania bezpečnostnej a obrannej politiky EÚ. V rámci nej prof. Jurčák s doc. Ivančíkom rozoberajú históriu a vývoj únijnej bezpečnostnej a obrannej politiky a Globálnu stratégiu EÚ pre bezpečnosť a obranu, prijatú v roku 2016, ako jeden zo základných pilierov bezpečnostnej a obrannej politiky EÚ. V tejto súvislosti uvádzajú, že Globálna stratégia EÚ sa v porovnaní s predchádzajúcou Európskou bezpečnostnou stratégiou z roku 2003 oveľa viac zameriava na vlastnú bezpečnosť Európy a na susedstvo s cieľom chrániť Európu, reagovať na vonkajšie hrozby a pomáhať pri rozvoji bezpečnostných a obranných spôsobilostí partnerov.

V druhej kapitole sa autori zaoberajú inštitúciami a orgánmi EÚ plniacimi vysoko dôležité úlohy v kontexte európskej bezpečnostnej a obrannej politiky. Podrobnejšie rozoberajú najmä význam, úlohy, činnosti a právomoci Európskej rady, Rady Európskej únie, Európskej komisie, Európskeho parlamentu a Európskej služby pre vonkajšiu činnosť v oblasti bezpečnosti a obrany. V závere kapitoly analyzujú Mechanizmus reakcie na krízu zameraný na koordinovanú a synergickú reakciu EÚ na krízy a núdzové situácie externého charakteru, ktoré môžu ovplyvniť alebo ovplyvňujú záujmy EÚ či ktoréhokoľvek členského štátu Únie.

Tretia kapitola je venovaná vojenským a civilným operáciám a misiám vedeným pod hlavičkou EÚ v rámci medzinárodného krízového manažmentu. Autori sa v nej v rámci jednotlivých podkapitol zaoberajú základnými východiskami plánovania a vedenia operácií a misií EÚ, podrobnejšie analyzujú zvlášť vojenské operácie a misie a zvlášť civilné operácie a misie, a zároveň poskytujú čitateľom prehľad aktuálne vedených vojenských a civilných operácií a misií EÚ, ktorých úlohy siahajú od krízového manažmentu, predchádzania konfliktom a udržiavania mieru, cez spoločné odzbrojovacie operácie a úlohy vojenského poradenstva a pomoci, až po humanitárne, záchranné a postkonfliktné stabilizačné úlohy.

Vo štvrtej kapitole sa prof. Jurčák s doc. Ivančíkom zameriavajú na aktuálne výzvy, ktoré úzko súvisia s aktuálnym vývojom v globálnom i regionálnom bezpečnostnom prostredí, zhoršovaním bezpečnostnej situácie v bližšom i vzdialenejšom okolí teritória EÚ, prehlbovaním nerovnomerného vývoja vo svetových regiónoch a nedostatočným riešením globálnych problémov ľudstva. Ide o výzvy bezprostredne sa týkajúce bezpečnostnej a obrannej politiky EÚ, pričom pozornosť sústreďujú najmä na nelegálnu masovú migráciu, terorizmus, kybernetickú bezpečnosť a hybridné hrozby.

V piatej, predposlednej kapitole, autori, v nadväznosti na aktuálne výzvy spomenuté v predchádzajúcej kapitole, riešia ďalšie naliehavé otázky úzko spojené s bezpečnostnou a obrannou politikou EÚ, ako sú ľudské práva, právny štát, strategický rámec na podporu reformy bezpečnostného sektora a klimatické zmeny.

Posledná, šiesta kapitola, završuje úsilie autorov o naplnenie stanovených cieľov recenzovanej publikácie, keď v kontexte zvýšenej politickej dynamiky – zvlášť po vypuknutí konfliktu na Ukrajine, ktorý jasne poukázal na závažné medzery a nedostatky v európskych obranných spôsobilostiach – skúmajú problematiku rozvoja spôsobilostí EÚ. Zameriavajú sa pritom nielen na budovanie vojenských spôsobilostí a kapacít podporujúcich tvrdú silu, ale aj na budovanie obranných civilných spôsobilostí, kľúčové princípy budovania spôsobilostí a úroveň ambícií EÚ.

V závere vysokoškolskej učebnice autori zdôrazňujú mimoriadny význam a dôležitosť bezpečnostnej a obrannej politiky Únie. Poukazujú na to, že v súčasnom bezpečnostnom prostredí, ktoré je charakteristické vysokou komplexnosťou, premenlivosťou, nestabilitou a v posledných rokoch aj rastúcim revizionizmom, ak chce byť EÚ uznávaná ako naozaj rešpektovaný globálny aktér a poskytovateľ bezpečnosti, musí sa k bezpečnostným hrozbám a výzvam, ktoré pred ňou stoja, postaviť rozhodne a presvedčivo, a jej bezpečnostná a obranná politika je jedným z kľúčových nástrojov prostredníctvom ktorého je toto schopná v budúcnosti dosiahnuť.

Na základe vyššie uvedených faktov si dovoľím na záver uviesť, že autori recenzovanej publikácie – plk. v. v. prof. Vojtech JURČÁK, CSc. a plk. gšt. v. z. doc. Ing. Radoslav IVANČÍK, PhD. et PhD., MBA, MSc. – poskytujú prostredníctvom nej študentom, pedagógom, ale aj ďalším záujemcom z radov odbornej i laickej verejnosti nielen najnovšie informácie týkajúce sa bezpečnostnej a obrannej politiky EÚ, ale tiež množstvo ďalších užitočných poznatkov

z oblasti zaistovania bezpečnosti a obrany na nadnárodnej úrovni, medzinárodnej politiky, medzinárodných vzťahov a medzinárodného krízového manažmentu. Zvolený spôsob prezentácie výsledkov autorského úsilia pritom umožňuje priblížiť v diele riešenu problematiku aj v tejto oblasti neskúsenému čitateľovi a zároveň poskytuje pridanú hodnotu akademikom i odborníkom z praxe.

JUDr. Iveta NOVOTNÁ

Externá doktorandka Katedry bezpečnosti a obrany
Akadémia ozbrojených síl generála Milana Rastislava Štefánika
Demänová 393, 031 01 Liptovský Mikuláš
Tel.: +421 905 170 429
E-mail: iveta.novotna3@gmail.com